

ชุมชนอาเซียน:
จินตนากรรมในอ้อมกอดเทวमार

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศูนย์ข่าวสารสันติภาพ, มุขนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตย
และการพัฒนา, 30 เมษายน 2555

คำถาม

1. อยู่ด้วยกันในแบบ"ชุมชน" (**community**)หมายความว่าอย่างไร?
2. จากองค์กรกลายเป็น"ชุมชน"ต้องอาศัยอะไร?
3. อุปสรรคขวากหนามสะกิดกั้้นความจินตนากรรมในอ้อมกอดเทวมารคืออะไรบ้าง?
4. จะข้ามพ้นขวากหนามเหล่านั้นต้องอาศัยอะไร?

thesis

- การก่อร่างสร้างรูปอาเซียนให้เป็น "ชุมชน" ยากยิ่งทั้ง เพราะ "ความเป็นชุมชน" และเพราะโครงการนี้ดำเนินไป ในอ้อมกอดของ "เทวมาร" (***titans***) อันได้แก่ปีศาจจาก อดีต, โครงการสร้างชาติที่ยังไม่แล้วเสร็จ (***unfinished national project***), ร่องรอย ความไม่ไว้วางใจในกันและกัน, ปัญหาความไม่ลงตัวของ การ เป็นตลาด, และ เทวมารปัจฉิม+บูรพา

ลีลาการวิเคราะห์ (analytical moves)

- แผนที่: คัมภีร์สี่เหลี่ยมเล่มเล็ก
- ขวากหนามทั้ง 5: อดีต, โครงการที่ยังไม่แล้ว, ร่องรอย, ความไม่ลงตัว, เทวमार
- ทางเดิน

อาเซียนกับกัมพูชา (ASEAN CHARTER)

ASEAN CHARTER

- *INSPIRED by and united under One Vision, One Identity and One Caring and Sharing Community;*
- *ADHERING to the principles of democracy, the rule of law and good governance, respect for and protection of human rights and fundamental freedoms;*
- *COMMITTED to intensifying community building through enhanced regional cooperation and integration, in particular by establishing an ASEAN Community comprising the ASEAN Security Community, the ASEAN Economic Community and the ASEAN Socio-Cultural Community,*

ประวัติศาสตร์อันตราย:

ปาฐกถา ศ.ดร.ธงชัย วินิจจะกุล, ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร,
30 มี.ค.2555

อนุสาวรีย์ 3 มหาราชพม่า, กรุงเนปีดอ

ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช?

อนุสาวรีย์เจ้าอนุวงศ์ (2346-2370)

อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี (โคราช)

ประวัติศาสตร์อันตราย?

- “ชีวประวัติของสังคมหรือชาติหนึ่ง มักจะมีสาระสำคัญอยู่ ๒-๓ อย่างเท่านั้นแหละ คือ บอกเล่าความยิ่งใหญ่ของตัวเอง ถูกเสมอ บอกเล่าเรื่องราวเจ็บปวด ถูกรังแก และปกปิดเรื่องอัปยศที่ทำเลวเอาไว้ ตัวอย่างเช่น แทบทุกประเทศในอาเซียนมีเรื่องราวทำนองนี้ แตกต่างกันในรายละเอียด”

พลังประวัติศาสตร์

- “พลังอำนาจของประวัติศาสตร์มิได้อิงอยู่กับงานเขียนทางวิชาการ ประวัติศาสตร์ หรือ เหตุการณ์ที่บันทึกไว้ตามลำดับยุคสมัยเป็นขั้นตอน ในทางตรงกันข้ามพลังอำนาจของประวัติศาสตร์ขึ้นอยู่กับความหมายเชิงอัตวิสัยที่ประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งให้กับประวัติศาสตร์ ในเวลาที่พวกเขาตื่นรนต่อสู้เพื่อพิทักษ์สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเขาซึ่งเป็นปัจจัยช่วยนิยามวิถีชีวิตของพวกเขา”
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, “ปัญหาอิสลามใน 4 จังหวัดภาคใต้” สถาบันไทยคดีศึกษา, 7 ตุลาคม 2526

ตัวเลขปีศาจจากอดีต:

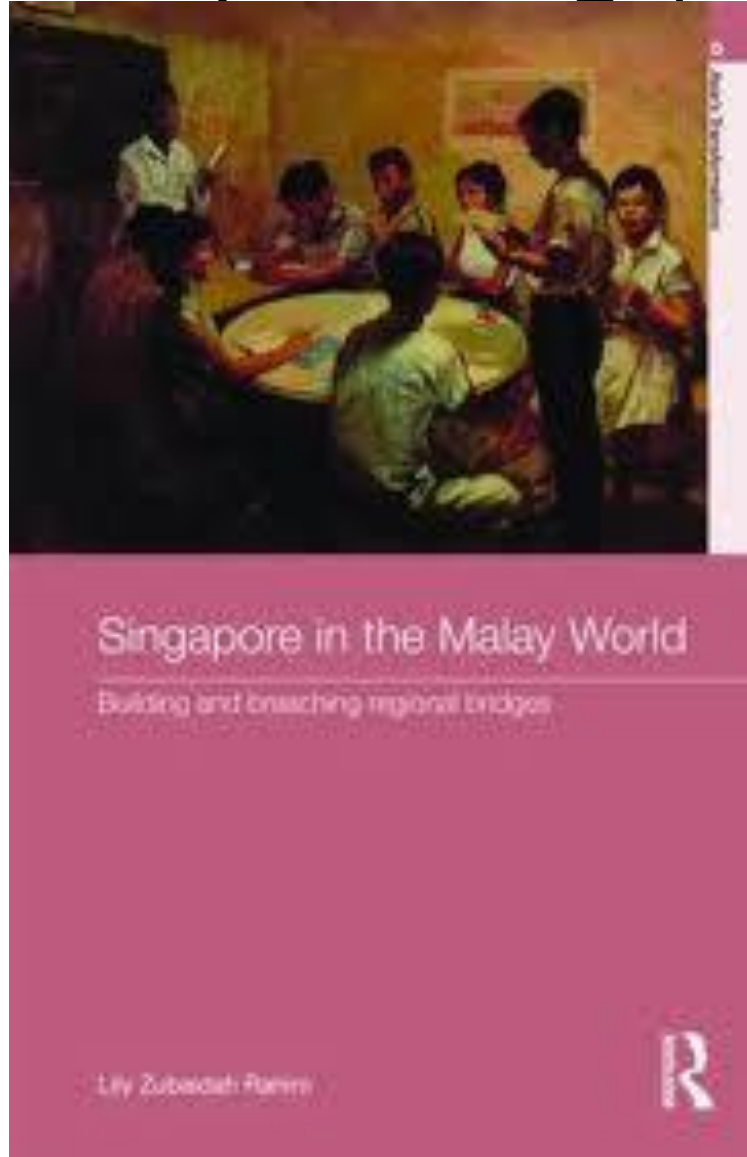
Herman 2010; Cribb 2001; Robinson 1995;
Kiernan 2002; McCoy 2009

- 3,000,000 คนเวียดนามที่ถูกฆ่าในสงครามเวียดนาม
- 300,000 คนเวียดนามที่สูญหายในสงครามเวียดนาม
- 4,400,000 คนเวียดนามที่บาดเจ็บในสงครามเวียดนาม
- 150,000 คนติมอร์เลสตันที่ถูกทหารอินโดนีเซียฆ่า 1975-1999
- 500,000 คนอินโดนีเซียที่ถูกทหารอินโดนีเซียฆ่า 1965-1966
- 80,000 คนบาหลีที่ถูกทหารอินโดนีเซียฆ่า 1965-1966
- 1,600,000 คนเขมรที่ถูกเขมรแดงฆ่า 1975-1978
- 700 นักเคลื่อนไหวองค์กรเอกชนที่ถูกฆ่าสมัยรัฐบาล
Aroyo
- 4846+92+?

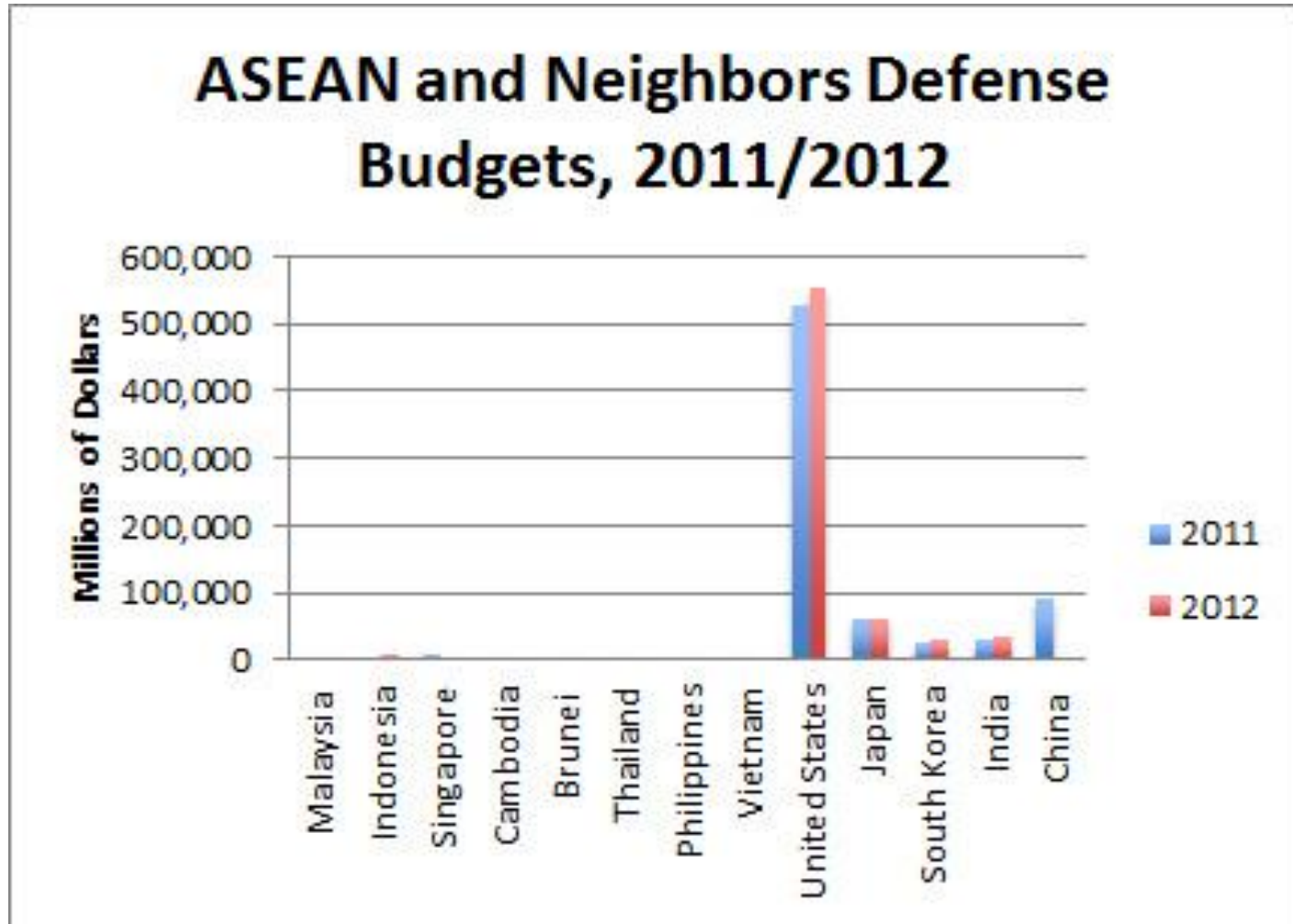
Chua Mia Tee's "National Language Class", Singapore 1959

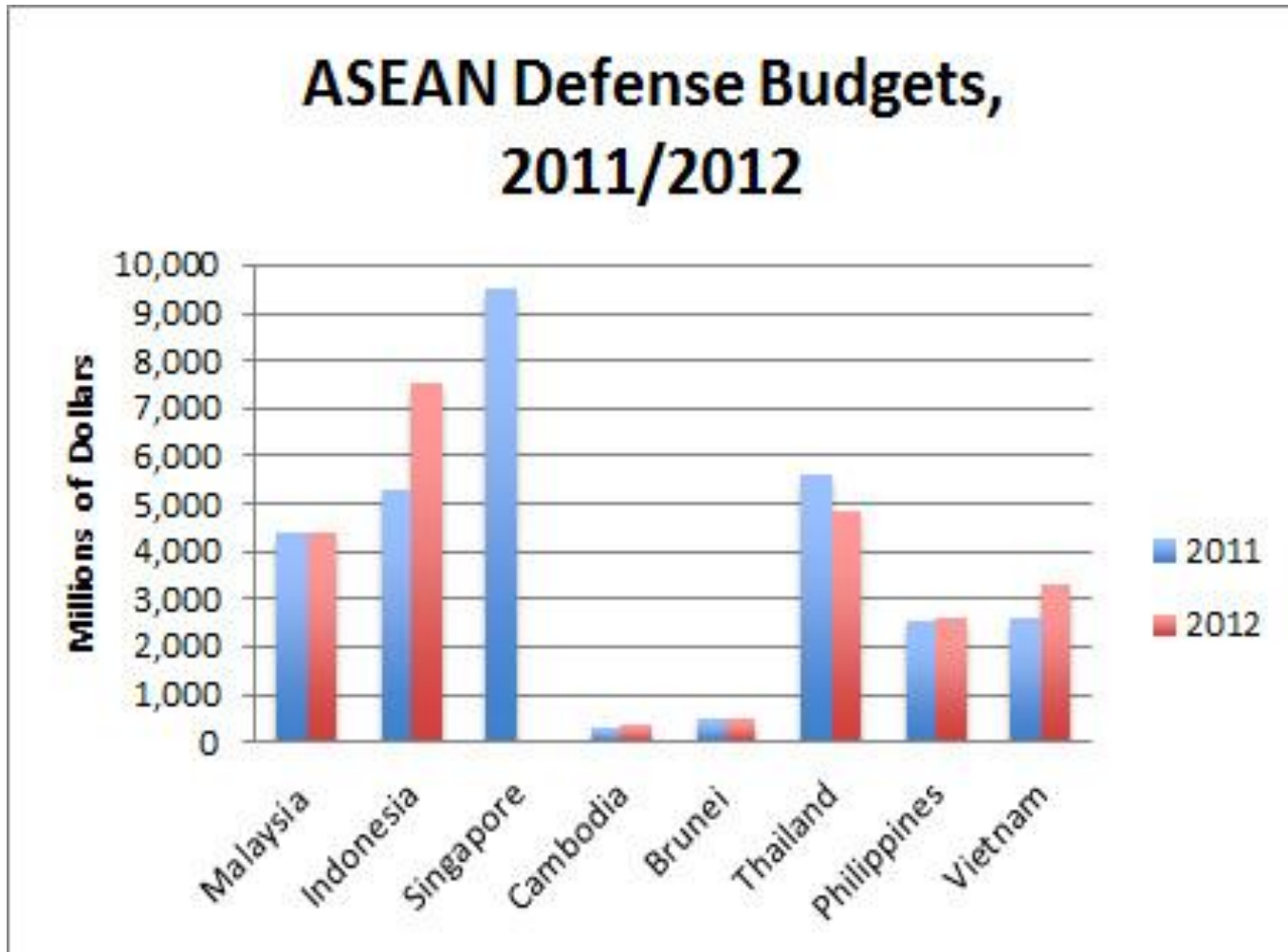
Lily Rahim's *Singapore in the Malay World* (Routledge, 2009)

รื่องรอยไม้ไว้ใจกัน 1: งบประมาณทางทหาร ASEAN และเพื่อนบ้าน (ข้อมูลจาก www.csis.org)

ร่องรอยความไม่ไว้ใจกัน 2: งบประมาณทางทหารของ อาเซียน (2011/2012)(www.csis.org)

ร่องรอยความไม่ไว้วางใจกัน 3: ASEAN กับความรุนแรง 2012

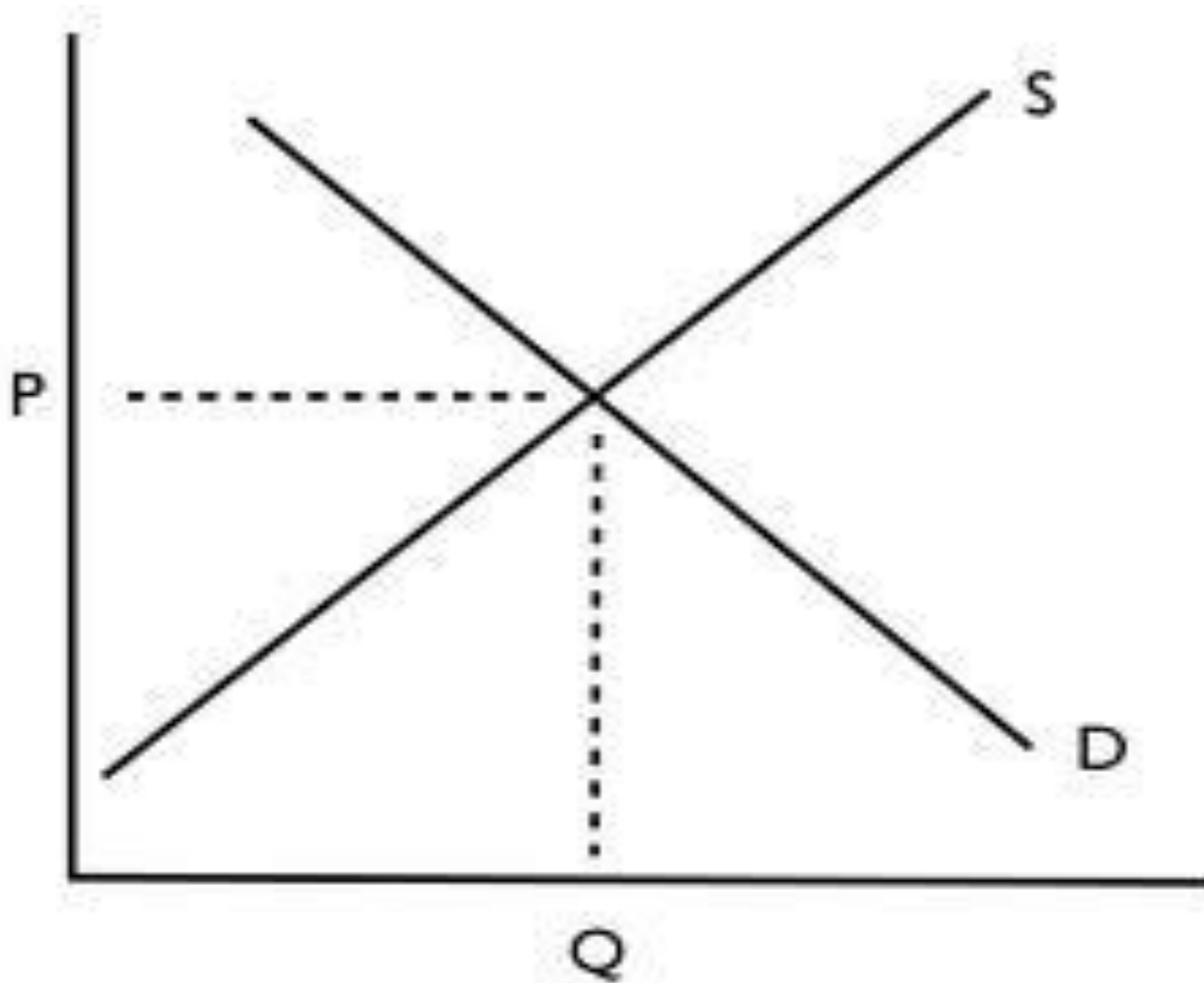
- Military analysts at IHS Jane's say that South-East Asian countries together increased defence spending by 13.5% last year, to \$24.5 billion. The figure is projected to rise to \$40 billion by 2016. According to SIPRI, arms deliveries to Malaysia jumped eightfold in 2005-09, compared with the previous five years. Indonesia's spending grew by 84% in that period.

ร่องรอยความไม่ไว้ใจกัน 4:

ASEAN กับความรุนแรง 2012

- Indonesia is spending \$8 billion this year on defence—still rather modest for a country of 240m, but up sharply from \$2.6 billion in 2006. Much is going on new hardware and spare parts. The country has acquired Russian and American warplanes, including F-16 fighters, vessels for its navy, and spare parts for its C-130 transport planes. In January Indonesia signed a \$1.1 billion deal for three German-made diesel-electric submarines, and lawmakers are debating whether to buy 100 Leopard tanks from the Netherlands.

ความไม่ลงตัวในตลาด?

ความไม่ลงตัวของตลาด 2? (G.A.Cohen)

The cycle of investor fear and greed

ความไม่ลงตัวของตลาด 3? : fear and greed
G.A.Cohen's "Back to Socialist
Basics" (1994)

อยู่ระหว่างอ้อมกอดทေးมาร?

- อัคนี
- ปรักวีย์
- วิหคแดง
- กระบี่ยาว
- ลมบูรพา

อัครีกับปรธวี

วิหคแดง-กระป๋ยาว- ลมบูรพา

ประชาคมอาเซียน? 4 ความแตกต่าง

1. ระบบการปกครอง
2. ความแตกต่างทางอุดมการณ์ (ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ไทย มาเลเซีย ต่างจาก สิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม ลาว กัมพูชา พม่า)
3. จินกับประโยชน์ของระบบเผด็จอำนาจ
4. พันธะผูกพันกับสิทธิมนุษยชน (อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

ทางเดิน1:บทเรียนจาก European Union

- the “European governance” as envisioned by the European Commission is not merely an account on how governing is, but on how governing for the new Europe with its contemporary problems affecting democracy such as alienation of citizens and loss of confidence in institutions and politics should be. *The idea of “good governance” with its five basic principles: openness, participation, accountability, effectiveness and coherence is therefore suggested as a meaningful way to “connect Europe with its citizens.”*
- (Angela Liberatore, “Governance and Democracy: Reflections on the European Debate,” in Surendra Munshi and Biju Paul Abraham (eds.) *Good Governance, Democratic Societies and Globalisation* (New Delhi, Thousand Oaks, London: SAGE Publications, 2004), pp.71-74. This is from Chaiwat Satha-Anand, “The Ship and the Stranger”, *AJISS* (Fall, 2008). The quote is on p. 74.

ทางเดิน 2

- *Open up historical space*
- *Exploring new state forms of consolidating a nation*
- *Reducing military budgets*
- *Humanizing the ASEAN market*
- *Exporting soft power to the titans?*

ว่าด้วยความเป็น **community**

1. Communities are to be distinguished by the style in which they are imagined. (Anderson 1991: 6)
2. Imagining community through three phases: liminality, anti-structure, communitas. (Turner 1974)
3. Communitas as the realm of anti-structure and the leveling of differences. (Turner 1974)
4. From a body of perennial and impersonal ASEAN to the living and breathing ASEAN?

ภูมิปัญญา ASEAN?

- เราได้คุยกัน ฉันเคยแต่งงานมาแล้ว เราก็อยู่ด้วยกันให้นานเท่าที่เรามีความสุข เราไม่จำเป็นต้องแต่งงาน การแต่งงานเป็นโบนัส อยู่ด้วยกันก็พอแล้ว ฉันยังอยากจะเป็นอิสระด้วย
- “We've talked about it. I've been married before. We'll stay together as long as we're happy. We don't necessarily have to get married. Marriage is a bonus. Being together is enough. I also like to be independent.”

Michelle Yeoh